

PEDAGÓGUS FELKÉSZÍTÉS

Tanterv javaslat

Óvodai oktatás

- **Követelmények**
- plüss figurákkal vagy bábokkal történő kommunikáció, pozitív és negatív szereplők alkalmazása, a szabad - nem szabad kérdéssel kapcsolatban
- mondókák, versek, rövid mesék
- látogatás a katasztrófavédelemnél (gépjárművek, eszközök)

Óvodai oktatás

Javasolt tananyag

a) háztartási veszélyek:

- gyufa használata, veszélyei, veszélyes berendezések otthonunkban (kályha, gáztűzhely) segélyhívás, segítségkérés idegen környezetben

b) időjárási veszélyek:

- időjárási szélsőségek bemutatása, a hőség, napsütés veszélyei fürdőzés kiépített strandon és természetes vízben, téli közlekedés veszélyei

c) téli ünnepek:

- adventi koszorú, gyertya használat és veszélyei karácsonyfa, tűzijáték, petárda, csillagszóró, áramütés veszélyei

d) járványok:

- megelőzéssel kapcsolatos magatartási szabályok (higiénia, tüsszentés, zsebkendő)

e) segítők a bajban:

- tűzoltók – ruházat, eszközök, a tűzgyújtás története, rendőrök, mentők megkülönböztető jelzést használó járművek

Iskolai oktatás

1. osztály

Követelmények

- ismerje fel a rendőrt, tűzoltót, mentőt,
- tudjon különbséget tenni baleset és szándékosság között tüzesetek tekintetében,
- ismerje fel a tiltó jeleket (piros szín),
- tudjon megkülönböztetni évszakokra jellemző veszélyeket,
- legyen készsége az együttműködésre, csapatmunkára

Iskolai oktatás

1. osztály

- a) **segítőink a bajban:** tűzoltók, rendőrök és mentősök ruházata, felszerelése, feladatai, megkülönböztető jelzést használó járművek, segítségkérés helyszínen és telefonon
- b) **otthonunk veszélyei:** konyhai eszközök , melegítő eszközök, és magatartási formák veszély esetén
- c) **az időjárás jellemzői, évszakok és szélsőségek veszélyei,**
- d) **a téli ünnepek biztonsága (fenyő, gyertya, koszorú, csillagszóró)**
- d) **betegségek és járványok:** védőeszközök, védekezés, higiéniai követelmények,
- d) **biztonságos nyaralás:** hőség, hőséguta, napfény ártalmi, fürdőzés természetes vizekben (veszélyek),szárazság, tűzgyújtási tilalom, tűzgyújtás szabályai (tábortűz, szalonnasütés, stb)

Iskolai oktatás

2. osztály

Követelmények:

- ismerje a vízzel kapcsolatos veszélyek típusait,
- ismerje a településen, vagy a legközelebbi nagyobb településen működő katasztrófavédelemhez kapcsolódó szervezeteket,
- ismerje a tűz, füst esetén tanúsítandó, magatartásformákat,
- tudja megkülönböztetni a veszélyes tárgyakat
- ismerje a hulladékgyűjtés alapjait .

Iskolai oktatás

2. osztály

1. **nyári élmények, táborozási**, fürdőzési tapasztalatok, veszélyhelyzetek felidézése, előző évben tanultak áttekintése
2. **állóvizek és folyóvizek**, veszélyek a fürdőzés, korcsolyázás során
3. **katasztrófavédelemmel kapcsolatos szervezetek** a településen (megyei igazgatóság, kirendeltség, iroda, polgárőrség, tűzoltóság, önkéntes tűzoltó egyesület stb.)
4. **tanulmányi kirándulás**: a környezetszennyezés látható jelei
5. **a téli ünnepek biztonsága**
6. **veszélyes tárgyak otthon**: baleset- és tűzveszély, mérgezés veszélyei
7. **veszélyes anyagok**: üzemek, gyárak a környezetünkben, tömegközlekedés és balesetek veszélyes anyagot szállító járművek esetén
8. **környezetvédelem**, környezetszennyezés, szelektív hulladékgyűjtés, újrahasznosítás
9. **biztonságos nyaralás**: hogyan viselkedjünk tömegrendezvényeken, strandhasználat és természetes fürdőzés veszélyeinek felelevenítése

Iskolai oktatás

3. osztály

Követelmények:

- ismerje a sérülten/sérült közelében tanúsítandó, magatartásformákat
- felismerés szintjén ismerje a természeti katasztrófákat
- ismerje fel a katasztrófavédelemben részt vevő szervezetek tagjait egyenruhájuk, védőfelszerelésük alapján
- tudja felsorolni a tűz legfőbb kárt okozó tulajdonságait
- tudjon különbséget tenni szándékosság és baleset között
- ismerje fel és különböztesse meg a szelektív hulladékgyűjtés jelképeit

Iskolai oktatás

3. osztály

- a) **időjárás:** évszakok szerinti megfigyelések, szélsőségek ismertetése,
- b) **természeti katasztrófák:** a természet ereje - hazai sajátosságok, amire fel kell készülni, és amitől itthon nem kell félni
- c) **katasztrófák kezelése:** ismerjük meg a hivatásos szerveket – rendőr, katona, tűzoltó ; az önkéntes részvétel
- d) **a tűz szerepe, hasznossága és károsító ereje (pozitív és negatív példák)**
- e) **tűzvédelem az otthonunkban**
- f) **tűzjelzés:** hogyan és mikor, szándékos gyújtogatás veszélyei és következményei
- g) **tisztább környezetünk** – szelektív hulladékgyűjtés jelképei, módszerei
- e) **biztonságos nyaralás:** tájékozódás tömegben, sötétben, füstben

Iskolai oktatás

4. osztály

Követelmények:

- ismerje a szabadban történő tűzgyújtás alapvető szabályait
- tudjon felsorolni vízszennyezéssel kapcsolatos példákat
- legyen képes példát mondani ipari balesetre, ismerje a megelőzés fogalmát az ipari katasztrófákra vonatkozóan
- tudjon különbséget tenni árvíz és belvíz, partfalomlás és földrengés között (lefolyás, következmény)
- ismerje a magatartásformákat otthoni és iskolai környezetre vonatkozóan
- ismerje a riasztás módjait, eszközeit
- legyen képes a veszélyhelyzeti csomag alapvető tartalmának összeválogatására
- ismerje környezete veszélyeztetettségét

Iskolai oktatás

4. osztály

- a) **környezetvédelem:** erdőtűz, tűzgyújtás a szabadban, gyújtogatás,
- b) **vízvédelem:** szennyezési típusok (pl.: Tisza – cianid), a társadalom szerepe a védekezésben,
- c) **légszennyezés:** okok, megelőzés, védekezési módszerek, veszélyek télen (fűtés, szmog),
- d) **ipari katasztrófák és balesetek:** nemzetközi és hazai példák, következmények, kezelésük során tanúsítandó magatartásformák, hulladékhasznosítás,
- e) **felszíni formákhoz, magyar tájegységekhez köthető jellemző katasztrófatípusok jellemzői:** árvíz, belvíz, földrengések, partfalomlás, aszály,
- f) **fenti helyzetekben tanúsítandó magatartásformák** otthon és az iskolában: a katasztrófavédelmi riasztás módjai, jelzései, veszélyhelyzeti csomag összeállítása – mit miért vigyek magammal? Mire nem lesz szükségem? kitelepítés/kimenekítés okai, célja, folyamata (kik segítenek, mi tegyek)
- g) **lakóhelyi sajátosságok** katasztrófavédelmi vonatkozásai (korábbi esetek bemutatásával)

Iskolai oktatás

5. osztály

Követelmények:

- ismerje a hőségriadó fogalmát és a védekezési módszereket
- legyen képes felsorolni időjárási eredetű, jelentős károk okozására képes veszélyeket
- ismerje Magyarország földrengés-veszélyes tájegységeit és az alkalmazandó magatartásformákat
- tudjon felsorolni magyar árvíz-veszélyeztetett természetes vizeket
- ismerje az alapvető árvízvédekezéssel kapcsolatos fogalmakat

Iskolai oktatás

5. osztály

Követelmények:

- ismerje a járványok főbb jellemzőit, legyen tisztában az alapvető védekezési lehetőségekkel és eszközökkel,
- tudjon különbséget tenni vegyszerek ártó és hasznos tulajdonságai között,
- ismerje a tömegrendezvényeken tanúsítandó magatartásformákat,
- tudjon idegen környezetben segítséget kérni,

Iskolai oktatás

5. osztály

- a) **időjárás:** napi hőingadozás egészségkárosító hatásai, hőhullám, téli hideg, hőségriadó fogalma, fokozatai, védekezési lehetőségek
- b) **Országos Meteorológiai Szolgálat**, mint a katasztrófák elleni védekezésben részt vevő szervezet, veszélyes meteorológiai jelenségek – károk és elhárítással kapcsolatos tevékenységek, a meteorológiai riasztások és teendők jelzés esetén
- c) **földfelszín:** törésvonal és vulkánok szerepe a földrengések kialakulásában, földrengés, mint természeti katasztrófa, magatartásformák és védekezési lehetőségek Magyarország földrengés-veszélyeztetett területei (térkép)
- d) **természetes vizek**, mint természeti katasztrófaforrások, talajvíz és belvíz ártalmi, károk típusai, védekezési lehetőségek, Magyarország belvíz-veszélyeztetett területei (térkép)
- e) **vízgyűjtő terület**, Kárpát-medence földrajzi helyzetéből adódó kihívások, hazai nagy árvizek bemutatása, az árvízvédekezéssel kapcsolatos fogalmak (vízállás, gátszakadás, árvízvédelmi műtárgyak, kitelepítés / kimenekítés / befogadás, visszatelepítés,)

Iskolai oktatás

5. osztály

- f) **járványok:** világméretű és helyi kiterjedés közötti különbségek, védekezési lehetőségek (oltástól a védőmaszkig)
- g) **biológiai veszélyek:** állatok által terjesztett veszélyek, élőlények túlszaporodásának veszélyei – szúnyoginvázió,
- h) **vegyszerek:** hasznos és káros tulajdonságaik emberi szervezetre, környezetre gyakorolt hatások, balesetek,
- i) **Budapest:** tájékozódás városban, tömegközlekedési szabályok, figyelemmel egymásra – biztonságban a nagyvárosokban,
- j) **a segítségkérés :** lehetőségek és módszerek, gyakorolás

Iskolai oktatás

6. osztály

Követelmények:

- ismerje a klímaváltozás fogalmát, a szélsőséges időjárási eseményekkel kapcsolatban tudjon példákat mondani,
- legyen képes bemutatni Magyarország árvíz-veszélyeztetettségét térkép segítségével,
- ismerje az árvízi védekezéssel kapcsolatos felkészülési lehetőségeket,
- ismerje a vegyipari tevékenységgel járó veszélyeket,
- tudjon példát mondani a vegyi üzemek baleset-megelőzési lehetőségeire,
- ismerje a tűz fizikai tulajdonságait, oltásának otthoni lehetőségeit,
- tudjon különbséget tenni felelősségteljes és felelőtlen tűzhasználati tevékenységek között,

Iskolai oktatás

6. osztály

- a) **éghajlat:** Magyarország – éghajlati öv és a klímaváltozás,
- b) **szélsőséges időjárás:** heves esőzések, viharos szellőkések, extrém időjárás veszélyei, fertőtlenítés és mentesítés, rendkívüli meleg, hőségriadó, rekordok, egészségkárosító hatások, aszály, mezőgazdasági károk, tűzgyújtási tilalom,
- c) **Alföld:** folyószabályozás – az árvízi veszélyeztetettség okai, vízkárok típusai,
- d) **vegyipar:** ipari üzemek és környezetszennyezés, környezetvédelem és globális felmelegedés, ipari üzemek lakókörnyezetünkben, ipari balesetek megelőzése,

Fizikai és kémiai alapismeretek órán történő feldolgozás

- a) **elektromosság:** balesetek vízzel való érintkezés esetén, áramütés, áramszünet vihar esetén, tűzveszély, villámcsapás veszélyei,
- b) **égés:** égés feltételei – oltási módszerek, éghető anyagok lakásunkban, tűzoltás alapfokon – kisebb tüzek megfékezése otthon, tűzvédelem otthonunkban, iskolában, tűzriadó és tűzjelzés, füstjelző rendszerek – dohányzás,
- c) **hőterjedés:** gázok – a robbanás veszélyei

Iskolai oktatás

7. osztály

Követelmények:

- ismerje a katasztrófák típusait, csoportosításukat, tudjon hazai és nemzetközi példákat mondani a különböző katasztrófahelyzetekre,
- ismerje a nemzetközi katasztrófavédelmi tevékenységet,
- tudja értelmezni a klímaváltozás fogalmát a természeti eredetű katasztrófák gyakoriságának függvényében,
- legyen képes különbséget tenni veszélyes anyag szállítása közbeni és közlekedési baleset között,
- ismerje fel az alapvető veszélyességi jelöléseket,
- ismerje a vegyi baleset esetén tanúsítandó magatartásformákat, a megelőzési tevékenységet és a védekezési lehetőségeket,
- tudjon magyar példát mondani vegyi üzemre lakókörnyezet közvetlen közelében

Iskolai oktatás

7. osztály

Földrajz órán történő feldolgozás

a) földrészek:

- Magyarországon nem jellemző természeti katasztrófák típusai
- Afrika – sivatagosodás (Duna-Tisza köze!), gazdasági kihívások és élelmiszerhiány-elvándorlás
- Amerika – migrációs problémák, tornádók
- Ázsia – túlnépesedés, intenzív földrengések, szökőár, terrorizmus
- Európa – aktív vulkánok (hamufelhő és légiközlekedés)

Biológia órán történő feldolgozás

a) a Föld globális problémái:

- energiaválság – harc az energiaforrásokért?
- levegőszennyezés – betegségek terjedése, védőeszközök
- környezetvédelem – az ember felelőssége

Társadalomismeret/etika órán történő feldolgozás

a) társadalmi jellegű katasztrófák:

- gazdasági válság által okozott kihívások
- természeti környezet változása és a globális klímaváltozás miatti problémák (vízhiány, erdőtűz)

Iskolai oktatás

7. osztály

Kémia órán történő feldolgozás

a) veszélyes anyagok:

- veszélyességi osztályba sorolásuk és tulajdonságaik alapján katasztrófahelyzetek típusai
- vegyi üzemek a közelünkben
- nemzetközi szabályok a megelőzésre, a súlyos ipari balesetek elleni védekezés

Magyarországon

b) veszélyes anyagok szállítása:

- alapvető jelölések, szállítási módozatok,
- lehetséges balesetek, baleset bejelentése és segítségkérés a gyakorlatban

Osztályfőnöki órán történő feldolgozás

a) grafikus jelek a környezetünkben:

- tiltó jelek
- menekülési jelek, tájékoztató jelek

Iskolai oktatás

8. osztály

Követelmények:

- ismerje az árvízi védekezéssel kapcsolatos fogalmakat, a készültségi fokozatokat és az árvíz során, kitelepítés esetén tanúsítandó magatartási formákat,
- legyen képes megkülönböztetni a nukleáris jellegű veszélyeket a vegyipari veszélyektől,
- tudja felvázolni Magyarország árvízi és nukleáris veszélyeztetettségét térkép segítségével,
- ismerje a nukleáris balesettel kapcsolatos felkészülési és megelőzési tevékenységeket,
- legyen tisztában a katasztrófavédelmi szervezetrendszer rendeltetésével és felépítésével,
- ismerje az önkéntesség katasztrófavédelmi feladatokkal kapcsolatos jelentőségét, legyen tisztában az önkéntes tömegbázis súlyával, lehetőségeivel,
- lássa át a katasztrófavédelmi feladatokban az állami és társadalmi felelősség kapcsolatát ,

Iskolai oktatás

8. osztály

Földrajz órán történő feldolgozás

a) küzdelem a vizek ellen:

- árvizek típusai, árvízvédelmi készültségi fokozatok, felkészülési feladatok (ellenőrzések, karbantartás)
- magatartási szabályok árvíz és kitelepítés esetén, közlekedés autóval árvíz során
- belvízvédelmi művek, védekezési módszerek
- árvízvédekezéssel kapcsolatos fogalmak: töltéskorona, árvízi előrejelzés, nyúlgát, jászolgát, árvízvédelmi fal, szükségtározó, árvízi jelenségek (buzgár, szivárgás, csurgás, suvadás), bordás megtámasztás, ártér, ellennyomó medence, gátszakadás, rézsú, vízáteresztő képesség, árvízi mentesítés

b) nukleáris biztonság:

- az atomenergia békés célú felhasználása
- a Paksi Atomerőmű története, szerepe Magyarország energiaellátásában
- atomerőművek előnyei, veszélyei (nemzetközi példákkal)
- radioaktív hulladék tárolása (Bátaapáti)
- nukleáris baleset-elhárítási rendszer (Magyarország), a felkészülés és megelőzés lehetőségei
- nukleáris baleset során tanúsítandó magatartásformák

Iskolai oktatás

8. osztály

Osztályfőnöki órán történő feldolgozás

a) a katasztrófavédelmi szervezetrendszer

- feladatai: megelőzés – védekezés – helyreállítás
- szervezeti felépítés: helyi – területi – központi szinten
- katasztrófák elleni védekezésben közreműködő szervezetek
- az önkéntesség szerepe és jelentősége

b) polgári védelem és tűzvédelem történelme, a hivatásos katasztrófavédelmi szerv létrejöttének jelentősége

c) biztonságos nyaralás itthon és külföldön:

- a nyári időjárás
- természetes vizekben fürdőzés
- szabadtéri rendezvények